การนำหลักสัปปุริสธรรมไปใช้ในการพัฒนาชุมชน : กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด

Implementation of Rules of a Good Man's Qualities (Sappurisadhamma) in Buddhism for Community Developments : A Case Study of Tambon Administration Organizations in Roi Et Province

ธงชัย เจริญนนท์[1]

Thongchai charoennon

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ.2550

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการนำหลักสัปปุริสธรรมไปใช้ในการพัฒนาชุมชน เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและ เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางในการนำหลักสัปปุริสธรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาชุมชนไปใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบล ใช้แบบสอบถามรวบรวมข้อมูล จาก ผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ด้วยวิธีการสุ่ม จำนวน ๒๑๗ คน แล้วนำมาวิเคราะห์ในการหาค่าสถิติคือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ การทดสอบไคสแควร์ ผลการวิจัยพบว่า ๑)บุคลากร มีการนำหลักสัปปุริสธรรมไปใช้ในการพัฒนาชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับทุกครั้ง และ ๒) ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพการสมรสและประสบการณ์การทำงาน ไม่มีผลต่อการนำหลักสัปปุริสธรรมไปใช้และ๓) บุคลากรได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนมีความสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือซึ่งกันและกันและเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

คำสำคัญ : 1. สัปปุริสธรรม 2. การนำหลักสัปปุริสธรรมไปใช้ 3. การพัฒนาชุมชน

Abstract

The purpose of this research article was to implement the rule of a good men's qualities in the community development in order analyse the relationship of the personal factors, to study the suggestions and ways to implement the rule of good man's qualities to support the community development in the tambon administi organization. The questionnaires were used to collect data from the administrators and members of the tambon administrative organization using 247

---

[1] กศ.ม. (การศึกษานอกระบบ) อาจารย์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

samples of respondents. The collected data were analysed to find the statistical value, namly, frequency, percentage, average, standard deviation and Chi-square test The research results were found that 1) The personnels of the organization had collectively applied the rule of good man's qualities in the community development in the good level. 2) The results of hyphoten's test were found that sex, age, education, marriage status and work experience had not affected to an application of the rule of good man's qualities, and 3) The personnels of the organization had suggested that we should support the community to be in unity, helpful and giving helping hand to each other and to give a good chance to the community to participate in the community development.

Keyword : 1.The rule of a good man's qualities 2. An implementation of the rule of good man's qualities 3. Community development.

๑. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ศาสนาพุทธเป็นศาสนาสากลศาสนาหนึ่ง ที่มวลมนุษยชาติ ให้ความนับถือมาก เพราะเป็นศาสนาที่มีเหตุ มีผล มีหลักธรรมคำสอนที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนามนุษย์ ให้เป็นผู้ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจก่อให้เกิดความก้าวหน้าทันสมัย ทันเหตุการณ์ รู้จักใช้วิจารณญาณ ในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้เป็นคนมีเหตุ มีผล รู้จักรับผิดชอบต่อหน้าที่ และทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย รู้จักประพฤติ ปฏิบัติตนต่อผู้อื่นในสังคมเป็นอย่างดี ในทางพระพุทธศาสนาสัปปุริสธรรม เป็นหลักธรรมอีกหลักธรรมหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาชุมชนได้อย่างเหมาะสมสำหรับสังคมไทย และองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด เป็นองค์กรปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่จัดตั้งขึ้นมาตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ มีอำนาจหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะให้กับประชาชนในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบตามขอบเขตของอำนาจที่ได้รับตามกฎหมาย ซึ่งก็ประสบกับปัญหาตามที่กล่าวมาข้างต้น เพื่อเป็นการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบของข้าราชการและลูกจ้างของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๗๗ ให้ภาครัฐจะต้องจัดทำมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของข้าราชการของรัฐ จึงได้มีการกำหนดมาตรฐานคุณธรรมและจริยธรรมของข้าราชการขึ้น เพื่อเป็นการปลุกจิตสำนึกในการปฏิบัติหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพ สร้างความเลื่อมใสศรัทธา เป็นที่ยอมรับขององค์กรชุมชน ผู้นำชุมชน และประชาชน สมกับผู้ที่ได้ชื่อว่า "นักพัฒนา"

ผู้วิจัย จึงเห็นว่า การพัฒนาชุมชน จึงควรที่จะนำหลักสัปปุริสธรรม ซึ่งเป็นธรรมอีกหมวดหนึ่งที่มีประโยชน์มากต่อการพัฒนาชุมชน ตลอดจนการดำเนินชีวิตในสังคมทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต เป็นมาตรฐานคุณธรรม และจริยธรรมของบุคคล เป็นเสมือนกรอบแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตนของข้าราชการให้ประพฤติปฏิบัติตนไปในทางที่ถูกต้อง เป็นการพัฒนาเสริมสร้างคุณธรรม

จริยธรรม และสร้างจิตสำนึกบุคลากรให้ตระหนักถึงความสำคัญของการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ ซึ่งเป็นภัยคุกคามความมั่นคงของประเทศในปัจจุบัน ตลอดจนสร้างจิตสำนึกให้ทุกคนได้ตระหนักถึงความสำคัญของมาตรฐานคุณธรรม และจริยธรรม ว่าจะเป็นเครื่องมือในการพัฒนาสมรรถนะของข้าราชการและลูกจ้างให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

๒. โจทย์วิจัย

๒.๑ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดร้อยเอ็ดได้มีการนำหลักสัปปุริสธรรมไปใช้ในการพัฒนาชุมชนหรือไม่อย่างไร

๒.๒ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน ได้นำหลักสัปปุริสธรรมไปใช้ในการพัฒนาชุมชน แตกต่างกันหรือไม่

๓. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๓.๑ เพื่อศึกษาการนำหลักสัปปุริสธรรมไปใช้ในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล

๓.๒ เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการนำหลักสัปปุริสธรรมไปใช้ในการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล

๓.๓ เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางในการนำหลักสัปปุริสธรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาชุมชนไปใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบล

๔. สมมติฐานการวิจัย

บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีปัจจัยส่วนบุคคล แตกต่างกัน มีความสัมพันธ์ต่อการนำหลักสัปปุริสธรรมไปใช้ในการพัฒนาชุมชน

๕. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๕.1 องค์การบริหารส่วนตำบล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้นำผลที่ได้จากการวิจัยไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาชุมชนในเขตจังหวัดร้อยเอ็ดและจังหวัดอื่น ๆ

๕.2 เป็นข้อมูลให้หน่วยงานต่าง ๆ นำหลักสัปปุริสธรรมไปใช้ในการพัฒนาชุมชนของตนเองได้อย่างเหมาะสม

๖.วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการนำหลักสัปปุริสธรรมไปใช้ในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งผู้วิจัยได้เสนอวิธีการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

๖.๑. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ขององค์การบริหารส่วนตำบล ๒๐ แห่ง ในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน ๕๐๒ คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน ๒๐ อำเภอ ๆ ละ ๑ แห่ง ในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด โดยใช้วิธีกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบจากตาราง Krejeie และ Morgan ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง ๒๑๗ คน เลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

๑) เลือกอำเภอในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด โดยวิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน ๒๐ อำเภอ คือ อำเภอเมืองร้อยเอ็ด อำเภอศรีสมเด็จ อำเภอจังหาร อำเภอเกษตรวิสัย อำเภอปทุมรัตน์ อำเภอจตุรพักตรพิมาน อำเภอธวัชบุรี กิ่งอำเภอทุ่งเขาหลวง กิ่งอำเภอเชียงขวัญ อำเภอพนมไพร กิ่งอำเภอหนองฮี อำเภอโพนทอง อำเภอเมยวดี อำเภอโพธิ์ชัย อำเภอหนองพอก อำเภอเสลภูมิ อำเภอสุวรรณภูมิ อำเภอโพนทราย อำเภอเมืองสรวง อำเภออาจสามารถ

๒) เลือกองค์การบริหารส่วนตำบลในแต่ละอำเภอของจังหวัดร้อยเอ็ด มาอำเภอละ๑ แห่ง โดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)ได้จำนวน ๒๐ แห่ง คือ อบต.เหนือเมือง อบต.ศรีสมเด็จ อบต.ผักแว่น อบต.เหล่าหลวง อบต. โนนสวรรค์ อบต.น้ำใส อบต.นิเวศน์ อบต.อุ่มเม้า อบต.หมูม้น อบต. โพธิ์ชัย อบต.ดูกอึ่ง อบต.แวง อบต.ชุมพร อบต.ขามเปี้ย อบต.บึงงาม อบต.บึงเกลือ อบต.บ่อพันขัน อบต.คูเมือง อบต.สามขา อบต.หนองหมื่นถ่าน

๓) เลือกกลุ่มตัวอย่างจากผู้บริหาร สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมี 502 คน ใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยกำหนดสัดส่วน (Quota Sampling) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๒๑๗ คน

๖.๒.เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่แบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น

๖.๓. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือ และหาคุณภาพเครื่องมือ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) มีขั้นตอนดังนี้

๖.๓.๑ ศึกษาเอกสาร หลักการ ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับการนำหลักสัปปุริสธรรมไปประยุกต์ในการพัฒนาชุมชน

๖.๓.๒ ร่างแบบสอบถามตามวัตถุประสงค์ และกรอบแนวคิดที่กำหนดไว้เกี่ยวกับการนำหลักสัปปุริสธรรมไปใช้ในการพัฒนาชุมชน

๖.๓.๓ เสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อปรับปรุงแก้ไขความเที่ยงตรงทั้งโครงสร้าง และเนื้อหา (Construct and Content Validity) ผู้เชี่ยวชาญ ๓ คน ได้แก่ รศ. อุดม พิริยสิงห์ ดร. ไพรัช พื้นชมภู และผศ. ดร. เดชา ใจกลาง

๖.๓.๔ นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้ (Try–out) กับประชากรซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่องค์การบริหารส่วนตำบลสวนจิก อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด และที่องค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมือง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน

๓๐ คน เพื่อตรวจดูว่ามีคำถามข้อใดบ้างที่ผู้ตอบสงสัยหรือไม่เข้าใจแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ได้เครื่องมือวิจัยที่มีคุณภาพ

๖.๓.๕ นำแบบสอบถามที่คัดเลือกรายข้อไปใช้ในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

๖.๔. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการจัดเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

๖.๔.๑ สำรวจประชากรที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด ปี พ.ศ. ๒๕๕๐ เพื่อทราบจำนวนที่แน่ชัด

๖.๔.๒ ขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

๖.๔.๓ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปแจกให้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยเก็บรวบรวมด้วยตนเองและได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมด

๖.๕. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

๖.๕.๑ นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับ

๖.๕.๒ นำแบบสอบถามที่คัดเลือกไว้แล้วมาดำเนินการให้คะแนนตามเกณฑ์

๖.๕.๓ นำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังต่อไปนี้

๑. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้ค่าความถี่และร้อยละ

๒. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการนำหลักสัปปุริสธรรมไปใช้ในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด โดยใช้ค่าความถี่และร้อยละค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

๓. รวบรวมคำตอบข้อมูลที่ได้จากคำถามปลายเปิดที่ผู้ตอบให้ข้อเสนอแนะ ดำเนินการเก็บรวบรวมไว้เป็นหมวดหมู่ตามประเด็นที่ศึกษา วิเคราะห์ผลต่อไป

๖.๕.๔ วิเคราะห์ข้อมูล โดยวิเคราะห์ระดับการนำหลักสัปปุริสธรรมไปในการพัฒนาชุมชน โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยทั้งในภาพรวม รายด้าน และรายข้อ แล้วแปลผลตามเกณฑ์ตัดสิน

๖.๕.๕ นำเสนอผลการวิจัยโดยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

๖.๖. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้ คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าการทดสอบไคสแควร์ โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕

๗. ผลการวิจัย

๗.๑ ผู้บริหารและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน ๒๑๗ คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ ๕๔.๔๐ มีอายุต่ำกว่า ๓๐ ปี ร้อยละ ๓๙.๒๐ มีระดับการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ ๖๕.๔๐ มีสถานภาพการสมรส สมรส ร้อยละ ๕๖.๗๐ มีประสบการณ์ในการทำงาน ๑ – ๕ ปี จำนวน ๑๔๕ คน ร้อยละ ๖๖.๘๐

๗.๒. ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ได้นำหลักสัปปุริสธรรมไปใช้ในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับ ทุกครั้ง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)= ๒.๖๙ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = .๒๒ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ผลปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๑ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับการนำหลักสัปปุริสธรรมไปใช้ในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน

ด้านที่	การนำหลักสัปปุริสธรรมไปพัฒนาชุมชน ทั้ง ๗ ด้าน	ระดับการนำไปใช้		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑	ด้านการรู้หลักและรู้จักเหตุผล (ธัมมัญญุตา)	๒.๕๙	.๒๙	ทุกครั้ง
๒	ด้านการรู้ความมุ่งหมายและรู้จักผล (อัตถัญญุตา)	๒.๖๙	.๒๗	ทุกครั้ง
๓	ด้านการรู้จักตน (อัตตัญญุตา)	๒.๗๔	.๒๕	ทุกครั้ง
๔	ด้านการรู้จักประมาณ (มัตตัญญุตา)	๒.๖๙	.๒๕	ทุกครั้ง
๕	ด้านการรู้จักกาล (กาลัญญุตา)	๒.๖๙	.๒๘	ทุกครั้ง
๖	ด้านการรู้จักชุมชน (ปริสัญญุตา)	๒.๗๗	.๒๖	ทุกครั้ง
๗	ด้านการรู้จักบุคคล (ปุคคลปโรปรัญญุตา)	๒.๖๖	.๒๙	ทุกครั้ง
รวม		**๒.๖๙**	**.๒๒**	**ทุกครั้ง**

ในทั้ง ๗ ด้านนั้นสามารถพิจารณาได้ในแต่ละด้านดังต่อไปนี้

ด้านที่ ๑ การรู้หลักและรู้จักเหตุ (ธัมมัญญุตา) คือ รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของประชาคมหมู่บ้าน อยู่ในระดับทุกครั้ง มีร้อยละ ๗๕.๑ ระดับบางครั้ง มีร้อยละ ๒๔.๙ แต่เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยแล้ว พบว่า มีการนำไปใช้ทุกครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = ๒.๗๕และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = .๔๓

ด้านที่ ๒ การรู้ความมุ่งหมายและรู้จักผล (อัตถัญญุตา) คือ ให้คำแนะนำช่วยเหลือการแก้ไขปัญหาของชุมชนเมื่อชุมชนมาขอคำปรึกษา อยู่ในระดับทุกครั้ง มีร้อยละ ๗๙.๗ ระดับบางครั้ง มีร้อยละ ๒๐.๓ แต่เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยแล้ว พบว่า มีการนำไปใช้ทุกครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = ๒.๘๐และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = .

ด้านที่ ๓ การรู้จักตน(อัตตัญญุตา) คือ มีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็งเสมอ อยู่ในระดับทุกครั้ง มีร้อยละ ๘๐.๖ ระดับบางครั้ง มีร้อยละ ๑๙.๔ แต่เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยแล้ว พบว่า มีการนำไปใช้ทุกครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = ๒.๘๑ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = .๔๐

ด้านที่ ๔ การรู้จักประมาณ (มัตตัญญุตา) คือ นำงบประมาณที่ได้มาพัฒนาชุมชนให้ยุติธรรมและเหมาะสม อยู่ในระดับทุกครั้ง มีร้อยละ ๗๖.๐ ระดับบางครั้ง มีร้อยละ ๒๓.๕ และไม่เคย มีร้อยละ ๐.๕ แต่เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยแล้ว พบว่า มีการนำไปใช้ทุกครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย($\bar{X}$) = ๒.๗๖ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = .๔๔

ด้านที่ ๕ การรู้จักกาล (กาลัญญุตา) คือ ให้ความร่วมมือกับชุมชน ในการจัดกิจกรรมตามเทศกาลต่าง ๆ อยู่ในระดับทุกครั้ง มีร้อยละ ๘๒.๙ ระดับบางครั้ง มีร้อยละ ๑๖.๖ และไม่เคย มีร้อยละ ๐.๕ แต่เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยแล้ว พบว่า มีการนำไปใช้ทุกครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = ๒.๘๒ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = .๓๙

ด้านที่ ๖ การรู้จักชุมชน (ปริสัญญุตา) คือ ปฏิบัติตนได้ถูกต้องตามขนบธรรมเนียมและประเพณีของชุมชน อยู่ในระดับทุกครั้ง มีร้อยละ ๘๓.๔ ระดับบางครั้ง มีร้อยละ ๑๖.๖ แต่เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยแล้ว พบว่า มีการนำไปใช้ทุกครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = ๒.๘๓ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = .๓๗

ด้านที่ ๗ การรู้จักบุคคล (ปุคคลปโรปรัญญุตา) คือ ยกย่อง ชมเชย คนที่ดีมีคุณธรรมของชุมชน อยู่ในระดับทุกครั้ง มีร้อยละ ๘๑.๑ ระดับบางครั้ง มีร้อยละ ๑๘.๔ และไม่เคย มีร้อยละ ๐.๕ แต่เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยแล้ว พบว่า มีการนำไปใช้ทุกครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = ๒.๘๑ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = .๔๑

๗.๓. ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลคือ เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพ การสมรส และประสบการณ์การทำงาน ไม่มีความสัมพันธ์กับการนำหลักสัปปุริสธรรมไปใช้ในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด นั่นคือปัจจัยส่วนบุคคลไม่มีผลต่อการนำหลักสัปปุริสธรรมไปใช้ในการพัฒนาชุมชน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

๗.๔. ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำหลักสัปปุริสธรรมไปใช้ในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด อันดับที่ ๑ ควรส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนมีความสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ร้อยละ ๔๔.๒๔ อันดับที่ ๒ คือ ควรใช้ความรู้ที่ถูกต้องตามหลักการและวิธีการมาใช้ในการพัฒนาชุมชน ร้อยละ ๔๒.๖๘ และอันดับที่ ๓ คือควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่อง ร้อยละ ๓๙.๑๗

๘. สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยดังต่อไปนี้

๘.๑ วัตถุประสงค์การวิจัย คือ ๑) เพื่อศึกษาการนำหลักสัปปุริสธรรมไปใช้ในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด ๒) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการนำหลักสัปปุริสธรรมไปใช้ในการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด และ๓) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางในการนำหลักสัปปุริสธรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาชุมชนไปใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด

๘.๒ สมมติฐานการวิจัย คือ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีปัจจัยส่วนบุคคล แตกต่างกัน มีความสัมพันธ์ต่อการนำหลักสัปปุริสธรรมไปใช้ในการพัฒนาชุมชน

๙. อภิปรายผลการวิจัย/วิจารณ์

๙.๑ ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน ๒๑๗ คน ได้นำหลักสัปปุริสธรรมไปใช้ในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับทุกครั้ง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บุคคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดร้อยเอ็ดได้มีการนำเอาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการพัฒนาชุมชน สามารถพัฒนาให้คนรู้จักบุคคล และเข้าใจความแตกต่างแห่งบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ**พันตรีสุทิน บัวตุ่ม** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้พละ ๕ เพื่อพัฒนาชุมชน : ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนค่ายวชิราวุธ จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลจากการศึกษาวิจัยชี้ให้เห็นว่า ๑. ความคิดเห็นของประชานต่อการใช้พละ ๕ ในการพัฒนาชุมชนพบว่าอยู่ในระดับสูง ๒.ความคิดเห็นของประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันมีความเห็นต่อการใช้พละ ๕ เพื่อพัฒนาชุมชนแตกต่างกัน ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างและไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้

๙.๒ ผลการวิจัย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือด้านที่ ๖ การรู้จักชุมชน (ปริสัญญุตา) โดยรวมอยู่ในระดับทุกครั้ง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด มีการปฏิบัติตนได้ถูกต้องตามขนบธรรมเนียมและประเพณีของชุมชนไม่ดูถูกเหยียดหยามแม้บุคคลผู้ที่พิการ ผู้มีฐานะต่ำกว่าตนในชุมชน มีการสร้างความสัมพันธ์และความผูกพันกับชุมชน มีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการอนุรักษ์ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ดาราณี สิทธิพงศ์** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลสัมฤทธิ์ของการใช้อิทธิบาท ๔ ในการพัฒนาชุมชน : ศึกษาเฉพาะกรณี เทศบาลตำบลทอนหงส์ อำเอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า ๑) คณะกรรมการชุมชนมีการใช้อิทธิบาท ๔ ในการพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการใช้ฉันทะ (ความพอใจ) อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง ๒) ประชากร ที่มีเพศ อายุ วุฒิการศึกษาแตกต่างกันมีความเห็นต่อการใช้อิทธิ ๔ ในการพัฒนาชุมชน ไม่แตกต่างกัน

๙.๓ ผลการวิจัย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านที่ ๑ การรู้จักหลักและรู้จักเหตุ (ธัมมัญญุตา) โดยรวมอยู่ในระดับทุกครั้ง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับ

ประชาชนในชุมชนน้อย มีหลักการและเหตุผลในการจัดสรรอาชีพที่เหมาะสมให้กับชุมชนไม่ได้อย่างทั่วถึง ไม่ได้นำความรู้ที่ได้จากการศึกษาทั้งทางโลกและทางธรรมมาช่วยแก้ไขปัญหาให้กับชุมชนเท่าที่ควร ขาดการตริตรองพิจารณาหาเหตุผลและวิธีการใหม่ ๆ มาใช้ในการพัฒนาชุมชนให้มีความเจริญก้าวหน้า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **สุภาพรรณ ณ บางช้าง และไหม รัตนวรารักษ์** ได้วิจัยเรื่อง การประยุกต์หลักพุทธศาสนามาใช้ในการพัฒนา กลุ่มตัวอย่างหนุ่มสาวชาวพุทธ คือ กลุ่มเนินหย่องและวังหว้า เป็นกลุ่มทดลอง ๒ กลุ่ม และกลุ่มควบคุม ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มหนองกันเกราและวังหิน การประยุกต์หลักพุทธธรรม เช่น ศีล ๕ สมาธิ โอวาทปาฏิโมกข์ อริยสัจ ๔ บุญกิริยาวัตถุ ๓ สังคหวัตถุ ๔ กสช. พิเศษ การบวชสามเณร การปฏิบัติสู่ความเป็นพุทธะ การรวมกลุ่มสัมมาชีพ การปรับปรุงหนุ่มสาวชาวพุทธ ผลการศึกษาพบว่า ๑) การรักษาศีล ชาวบ้านทำผิดน้อยที่สุดก่อนและหลังการทดลอง คือศีลข้อ ๓ ศีลข้อ ๕ ชาวบ้านที่ทำผิดมากที่สุด ๒) การทำสมาธิ ชาวบ้านในกลุ่มทดลองมีความเข้าใจและให้คำตอบที่ถูกต้องเพิ่มมากขึ้นกว่ากลุ่มควบคุม ๓) ด้านปัญญา ชาวบ้านเข้าใจคำสอนพุทธศาสนาที่ให้ทำดี ละชั่ว ทำใจบริสุทธิ์เพิ่มมากขึ้นภายหลังการทดลอง ๔) ปัญหาด้านศาสนาที่สำคัญ คือ การที่คนไม่สนใจศึกษาปฏิบัติ รองลงมาคือ การขาดผู้สอนธรรม ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในการนำหลักธรรมมาใช้ในการพัฒนา พบว่ามีชาวบ้านผู้รู้ธรรมและปฏิบัติธรรมเพิ่มขึ้น ลดอบายมุขในชีวิตประจำวัน และรู้จักประหยัดในการจัดงานประเพณีต่าง ๆ

๙.๔ ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลคือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ การสมรสและประสบการณ์ในการทำงานไม่มีความสัมพันธ์กับการนำหลักสัปปุริสธรรมไปใช้ในการพัฒนาชุมชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ปัจจัยส่วนบุคคลแม้ว่าจะแตกต่างกันแต่ในสภาพการณ์ปัจจุบันนี้ การเรียนหรือการได้รับข้อมูลข่าวสารทั้งที่เป็นแนวคิด ทฤษฎีหรือหลักธรรมต่าง ๆ ในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันหรือในการทำงาน รวมทั้งในการนำปรับปรุงหรือพัฒนางานในหน้าที่ของตน ตามบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล มีในลักษณะที่ใกล้เคียงกัน คือนำไปใช้ในระดับมากพอ ๆ กัน ทั้งเพศหญิงและเพศชาย อายุมาก อายุน้อย การศึกษาสูง การศึกษาต่ำ สถานภาพการสมรสที่ต่างกัน รวมถึงประสบการณ์ในการทำงานที่มากน้อย ไม่เท่ากัน ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ**ดาราณี สิทธิพงศ์** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลสัมฤทธิ์ของการใช้อิทธิบาท ๔ ในการพัฒนาชุมชน : ศึกษาเฉพาะกรณี เทศบาลตำบลทอนหงส์ อำเอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า (๑) คณะกรรมการชุมชนมีการใช้อิทธิบาท ๔ ในการพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง

๑๐. ข้อเสนอแนะ

๑๐.๑.ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด มีการนำหลักสัปปุริสธรรมไปใช้ในการพัฒนาชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับทุกครั้ง ซึ่งถือว่าดีอยู่แล้ว ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการรู้จักหลักและรู้จักเหตุ (ธัมมัญญุตา) จึงมีข้อเสนอแนะ

เป็นเชิงนโยบายว่า องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด ควรมีนโยบายจัดทำโครงการการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของประชาคมหมู่บ้าน เพื่อให้บุคลากรเป็นคนรู้จักหลักการและเกณฑ์ของสิ่งทั้งหลายที่ตนเข้าไปเกี่ยวข้องในการดำเนินชีวิต ให้รู้ว่าตำแหน่ง ฐานะ อาชีพ การงานของตนมีหน้าที่ที่ควรรับผิดชอบอย่างไร มีอะไรเป็นหลักการ และจะต้องทำอย่างไร

๑๐.๒.ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด มีการนำหลักสัปปุริสธรรมไปใช้ในการพัฒนาชุมชนข้อที่มีค่าเฉลี่ย น้อยที่สุด คือเลือกคบเฉพาะคนที่ดีมีคุณธรรม จึงมีข้อเสนอแนะว่า บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด ควรมีการจัดวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถมาอบรมในด้านคุณธรรมจริยธรรมให้บุคลากรเป็นคนดีมีคุณธรรม ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องการเลือกคบคนที่ดีมีคุณธรรม ให้รู้จักบุคคลและเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้รู้จักวิเคราะห์ว่าคนไหนเป็นอย่างไร คนใดเป็นคนที่ควรคบ คนใดเป็นคนชั่วไม่ควรคบ คนใดมีนิสัยอย่างไร ควรปฏิบัติต่อบุคคลนั้นอย่างไร ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำหลักสัปปุริสธรรมไปใช้ในการพัฒนาชุมชนว่า ควรส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนมีความสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ควรใช้ความรู้ที่ถูกต้องตามหลักการและวิธีการมาใช้ในการพัฒนาชุมชน และควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่อง จึงมีข้อเสนอแนะว่า บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด ควรมีการจัดกิจกรรมให้กับบุคลากรได้มีกิจกรรมร่วมกันเพื่อให้เกิดความสามัคคี มีการชักชวนและเปิดโอกาสให้กับชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตลอดจนการนำความรู้ที่ถูกต้องตามหลักการและวิธีการมาใช้ในการพัฒนาชุมชนต่อไป

๑๐.๓. ข้อเสนอแนะสำหรับศึกษาวิจัยต่อไป

๑๐.๓.๑. ควรทำการศึกษาวิจัยว่า ผู้บริหารหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องขององค์การบริหารส่วนตำบลทั่วประเทศ มีการจัดกิจกรรม การอบรม ให้กับบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อนำไปพัฒนาชุมชนหรือไม่ ถ้ามีทำอย่างไรและได้ผลเป็นอย่างไร

๑๐.๓.๒. ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ รวมทั้งวิธีการนำหลักสัปปุริสธรรมไปใช้ในการพัฒนาชุมชนในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการคอร์รัปชั่น ด้านการครองคน ครองตน และครองงาน เป็นต้นว่าบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดร้อยเอ็ดมีความรู้และเคยนำหลักสัปปุริสธรรมไปใช้หรือไม่อย่างไร

๑๐.๓.๓. ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดทำคู่มือการอบรมระยะสั้นที่เหมาะสมให้กับบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลทั่วประเทศในการนำหลักสัปปุริสธรรมไปใช้ในการพัฒนาชุมชน โดยทำการวิจัยแล้วนำผลมาจัดทำเป็น “คู่มือการอบรมระยะสั้น” เพื่อให้

องค์การบริหารส่วนตำบลทั่วประเทศได้นำไปใช้ในการจัดอบรมให้กับบุคคลในองค์กร ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อบุคลากรอย่างยิ่ง

๑๑. เอกสารอ้างอิง

ดาราณี สิทธิพงศ์. (๒๕๔๕). **ผลสัมฤทธิ์ของการใช้อิทธิบาท ๔ ในการพัฒนาชุมชน : ศึกษาเฉพาะกรณี เทศบาลตำบลทอนหงส์ อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช**. สารนิพนธ์ศาศนศาสตรมหาบัณฑิต (บัณฑิตวิทยาลัย; มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย).

สุทิน บัวตุ่ม. (๒๕๔๘). **การใช้พละ ๕ เพื่อพัฒนาชุมชน : ศึกษาเฉพาะกรณี ชุมชนค่ายวชิราวุธ จังหวัดนครศรีธรรมราช**. สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย)

สุภาพรรณ ณ บางช้าง และไหม รัตนวรารักษ์.(๒๕๔๓) **การประยุกต์หลักพุทธศาสนามาใช้ในการพัฒนากลุ่มตัวอย่างหนุ่มสาวชาวพุทธ.** กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช,.

๑๒. คำขอบคุณ

บทความการวิจัยเรื่องนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี เพราะได้รับความอนุเคราะห์เงินอุดหนุนโครงการวิจัย จากสถาบันวิจัยญาณสังวร และได้รับความอนุเคราะห์ช่วยเหลือจาก พระมหาน่วม สุจิตฺโต พระราชธรรมานุวัตร พระสุทธิสารโสภณ พระอาจารย์สุข สุจิตฺโต อาจารย์วสิฐพัชร์ วาฤทธิ์ อาจารย์ธเนศ ต่วนชะเอม รศ.ดร.ศริศักดิ์ สุนทรไชย คุณสมควร แก้วชาลุน คุณรัชณีย์ เจริญนนท์ ที่ได้ช่วยเหลือแนะนำและอำนวยความสะดวกตลอดจนบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด ทุกคน ที่กรุณากรอกแบบสอบถามและให้กำลังใจในการทำงานให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณ ขอขอบคุณและอนุโมทนาไว้ ณ โอกาสนี้

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า บทความวิจัยเรื่องนี้ จะอำนวยคุณประโยชน์แก่องค์การบริหารส่วนตำบลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตลอดจนผู้ที่มีความสนใจพอสมควร